

Kennis & Werk #071

Uitvoeringsprogramma 2013-2015

14 oktober 2013

Kennis & Werk #071

Uitvoeringsprogramma 2013-2015

Gemeenten Leiden, Leiderdorp, Oegstgeest, Voorschoten en Zoeterwoude

Met medewerking van: Koepel Leidse regio, Hogeschool Leiden, Kamer van Koophandel Den Haag, het Leids Universitair Medisch Centrum (LUMC), ROC Leiden, de Universiteit Leiden en VNO-NCW Rijnland

Vastgesteld door de stuurgroep Economische agenda op 14 oktober 2013

Inhoudsopgave

Inleiding	7
1. Economische structuurversterking	11
1.1 Doelstelling	11
1.2 Voornemens	11
1.3 Acties bij doelstelling 1	12
2. Ondernemerschap & starters	15
2.1 Doelstelling	15
2.2 Voornemens	15
2.3 Acties bij doelstelling 2	16
3. Onderwijs & arbeidsmarkt	21
3.1 Doelstelling	21
3.2 Voornemens	21
3.3 Acties bij doelstelling 3	22
4. Vestigingsklimaat, ruimte & mobiliteit	25
4.1 Doelstelling	25
4.2 Voornemens	25
4.3 Acties bij doelstelling 4	26
5. Regiomarketing & acquisitie	33
5.1 Doelstelling	33
5.2 Voornemens	33
5.3 Acties bij doelstelling 5	34
6. Organisatie	37

Inleiding

De gemeenten Leiden, Oegstgeest, Leiderdorp, Voorschoten en Zoeterwoude hebben de handen ineen geslagen om de economische structuur van de Leidse agglomeratie te versterken. De urgentie om samen te investeren in een blijvende toppositie als kennisregio wordt ook gevoeld door ondernemers en onderwijs- en kennisinstellingen in de regio. Het initiatief voor de Economische agenda is daarom mede genomen door VNO-NCW, de Kamer van Koophandel, de ondernemersverenigingen, de Universiteit Leiden, de Hogeschool Leiden, het ROC Leiden en het Leidse Universitair Medisch Centrum (LUMC). Samen hebben partijen 'Kennis & Werk #071, Economische agenda Leidse regio 2020' opgesteld. Voor u ligt het uitvoeringsprogramma dat partijen samen hebben opgesteld om daad bij woord te voegen. Dit uitvoeringsprogramma heeft betrekking op de periode 2013 – 2015. Elke twee jaar wordt het herzien door de gezamenlijke partners.

Ambitie Economische agenda

Alles begint met ambitie. Voor de Economische agenda van de Leidse regio hebben ondernemers, onderwijs- & kennisinstellingen en overheden hun ambitie als volgt geformuleerd:

De Leidse regio wil een duurzame plek zijn in de top van Europese kennisregio's met life sciences & health als sleutelsectoren en spin-off voor productie, midden- & klein bedrijf en dienstverlening in de regio zelf, in termen van nieuwe banen, omzetting en nieuwe markten.

Vijf thema's

In de Economische agenda is deze gezamenlijke ambitie vertaald in vijf met elkaar samenhangende thema's:

1. Economische structuurversterking
2. Ondernemerschap & starters
3. Onderwijs & arbeidsmarkt
4. Vestigingsklimaat, ruimte & mobiliteit
5. Regiomarketing & acquisitie

Doelstellingen, voornemens en acties

Elk thema heeft een doelstelling, die is uitgewerkt in een aantal voornemens om de doelstelling de komende jaren daadwerkelijk te kunnen waarmaken. De voornemens worden in dit uitvoeringsprogramma nader toegelicht. Bij elk voornemen horen concrete acties voor overheid, ondernemers en/of onderwijs. Deze acties zijn uitgewerkt in voorliggend meerjarig uitvoeringsprogramma 2013-2015. Per actie wordt aangegeven welke partijen aan de lat staan voor de uitvoering (trekker/partners), wat het beoogde resultaat is en wat de planning is. Elk hoofdstuk heeft betrekking op één thema. Het laatste hoofdstuk gaat over de organisatie van de Economische agenda.

Principes voor prioritering van acties

In het proces van het opstellen van de Economische agenda hebben partijen samen nagedacht over mogelijk uit te voeren acties. Dit leverde een groslijst van 71 mogelijk uit te voeren acties op. Vervolgens hebben partijen daar gezamenlijk een prioritering in aan gebracht. Laaghangend fruit moet eerst worden geplukt, daarmee zijn partijen dit najaar al gestart. De budgetruimte is in 2014 beperkt. No en low budget acties – die uiteraard wel om capaciteit vragen van de uitvoerende organisaties - zijn vanuit dat perspectief kansrijk. Vervolgens is er een fors aantal acties dat nog onvoldoende precies is geformuleerd, waarvoor zich nog geen duidelijke trekker heeft aangediend of waarvoor mogelijk (fors) extra budget nodig is. Dat zijn acties die partijen in 2014 eerst verder moeten verkennen en qua uitvoering doorgeschoven kunnen worden in de planning naar 2015. Tenslotte zijn er acties die na consultatie niet kunnen rekenen op enthousiasme bij de achterban: omdat er geen urgentie wordt gevoeld, weinig toegevoegde waarde is, of het al door anderen wordt opgepakt. Die acties kunnen afvallen. Vanuit deze principes is reliëf aangebracht in het voorliggende uitvoeringsprogramma 2013-2015, zodat voor 2014 een behapbaar pakket ontstaat dat past binnen het (bescheiden) programmabudget.

Vier categorieën van acties

Redenerend vanuit de principes behoren de acties tot de volgende vier categorieën:

- Categorie 1: laaghangend fruit, actie wordt uitgevoerd in 2013/2014 (vastgesteld door Stuurgroep op 18 juli jl.) - **GROEN;**
- Categorie 2: actie vraagt om geen of bescheiden budget (wel capaciteit) of kan aanhaken op bestaand budget en beleid. Start met uitvoering in 2014 - **GROEN;**
- Categorie 3: invulling van de actie wordt nader verkend, er is nog geen budget en/of eigenaarschap - **ORANJE;**
- Categorie 4: nu onvoldoende prioriteit, vallen af - **ROOD.**

De acties uit categorie 1 en 2 (**GROEN**) zijn goedgekeurd door de Stuurgroep op 14 oktober jl. en worden opgepakt door de betreffende partijen. Over de acties in de categorieën 3 en 4 wordt in 2014 besloten in samenhang met de programmabegroting en het jaarplan 2015. De acties worden projectmatig opgepakt. Voor elke actie wordt een (beknopt) plan van aanpak opgesteld.

Samenhang tussen acties

De acties van verschillende thema's hangen in sommige gevallen met elkaar samen. Dit is aangegeven via kruisverwijzingen ('link met...'). De vijf thema's van de Economische Agenda kunnen immers niet los van elkaar worden gezien. Bijvoorbeeld het faciliteren van huisvesting voor starters (thema 2) t.b.v. het cluster life sciences, health en zorginnovatie (thema 1 structuurversterking), heeft relatie met Onderwijs en Arbeidsmarkt (monitor en stage/leerplekken) en met lobby (regiomarketing) voor financiering van dezelfde huisvesting.

1. Economische structuurversterking

1.1 Doelstelling

De Leidse regio heeft een zeer uitgesproken economisch profiel: vooral de non-profit sectoren onderwijs en zorg zijn sterk vertegenwoordigd. Beeldbepalend zijn life sciences & health: op dat vlak is Leiden een wereldspeler en zijn er in vergelijking met andere Nederlandse regio's nergens zoveel arbeidsplaatsen. Hoewel de economische uitgangspositie van de Leidse regio momenteel goed is, is het een uitdaging om de economische structuur verder te versterken en te verbreden, zodat de regio voorbereid is op de toekomst.

De eerste doelstelling van de Economische agenda is het versterken van de economische structuur van de Leidse regio, zodat de regio haar sterke positie in de top van de Europese innovatieregio's behoudt.

1.2 Voornemens

Om deze doelstelling te bereiken zijn drie voornemens geformuleerd:

- 1.1 Versterken van wat het sterkst is met de kennisintensieve life sciences & health & zorginnovatie als sleutelsectoren.
- 1.2 Bevorderen van een betere aansluiting tussen de stuwende en de verzorgende economie.
- 1.3 Verbreden van het economisch portfolio van de regio, door in te zetten op slimme cross-overs binnen en buiten de regio en op de potentie van sectoren die wortelen in de Leidse kenniseconomie.

1.3 Acties bij doelstelling 1

Voornemen	Actie	Beoogde rekker/partners	Beoogd resultaat	Planning	Categorie
Doelstelling 1 - Economische structuurversterking					
1.1 – Versterken van wat het sterkst is met de kennisintensieve life sciences en health & zorginnovatie als sleutelsectoren	1. Opschalen Leiden Kennisstad Het programma Leiden Kennisstad wordt verbreed naar de regio, zodat de sterke sector life sciences & health nog meer betekenis krijgt voor de hele Leidse regio.	Trekkers: Universiteit Leiden en gemeente Leiden Partners: Hogeschool Leiden, ROC's en regiogemeenten	Versterking van het life sciences & health cluster en verbreding naar de regio	Start 4 ^e kwartaal 2013	2
	2. Opschalen Proeftuin Zorg & Welzijn We geven verder vervolg aan de proeftuin voor zorginnovaties waarin de koppeling tussen zorg, life sciences & health en technologie centraal staat (Medical Delta). Hierin wordt ook een koppeling gelegd met Delft met het oog op medische technologie. <i>NB Link met acties van doelstelling 5</i>	Trekker: gemeente Leiden Partners: LUMC, Universiteit Leiden, ondernemersvereniging BSP, Hogeschool Leiden	Over 10 jaar een erkende top regio in zorginnovatie in de EU waarbij Medical Delta een prominente rol speelt	Plan van aanpak gereed op 1 januari 2014 Uitvoering: 2014-2015	2
	3. Business case praktijk zorgdomein We stellen een business case op voor het versterken van het zorgdomein in de Leidse regio. De business case betreft een structurele samenwerking tussen de regionale zorginstellingen met als doel het verder verhogen van de kwaliteit en doelmatigheid van zorg. Wij zullen in de business case de meer toepaste en de fundamentele kant van het zorgdomein met elkaar verbinden ter versterking van het zorgcluster.	Trekkers: gemeenten Leiden en Leiderdorp Partners: VNO NCW, PVOO, Universiteit Leiden, Rijnland Zorggroep, gemeente Oegstgees, Zorg & Zekerheid, Hogeschool Leiden, ROC's	Business case voor verhoging kwaliteit en doelmatigheid zorg	Business case uitgewerkt: 2 ^e kwartaal 2014	1

Voornemen	Actie	Beoogde rekker/partners	Beoogd resultaat	Planning	Categorie
1.2 – Bevorderen van een betere aansluiting tussen de stuwende en de verzorgende economie.	4. Matchmaking topspelers en regionale dienstverleners We brengen in beeld waar de toeleveranciers van kennisbedrijven (life sciences, health, space, et cetera) in de regio gevestigd zijn (bestaande netwerken) en doen een scan naar onbenutte mogelijkheden: kristallisatiepunten voor mogelijke netwerkvorming tussen kennistop en MKB. Om het toeleverend MKB meer in contact te brengen met de life sciences en zorgbedrijven bedrijven zijn linking pins nodig. De bedrijvigheid op BSP en het lokale MKB worden actief met elkaar verbonden door deze linking pins.	Trekkers: VNO NCW & Gemeente Leiden Partners: Koepel Leidse regio, Accountmanagers regiogemeenten, Bio Science Park Foundation, ondernemersvereniging BSP, Platform Belangenbehartiging Ondernemersverenigingen (PBO), KvK.	Inzicht in toeleveranciers van bedrijven op BSP Succesvolle matches tussen MKB en grotere bedrijven	Onderzoek gereed: 1e kwartaal 2014 Start Matchmaking: vanaf tweede kwartaal 2014	1
	5. Rijksinstrumenten voor MKB promoten Het Ministerie van EZ biedt MKB-ers instrumenten om beter aan te haken op de topsectoren. De regiogemeenten en de Kamer van Koophandel brengen deze instrumenten actief onder de aandacht van het regionale MKB.	Trekker: gemeente Leiden Partners: regiogemeenten en Holland Rijnland	Meer bekendheid voor instrumenten onder MKB	2015	3
1.3 – Verbreden van het economisch portfolio van de regio, door in te zetten op slimme cross-overs binnen en buiten de regio en op de potentie van sectoren die wortelen in de Leidse kenniseconomie.	6. Opzetten biobased cluster De Leidse regio sluit aan bij de inspanningen van Holland Rijnland om een biobased economy cluster op te zetten. Hiertoe worden de biobased economy spelers bij elkaar gebracht en verenigd rondom projecten, wordt een visie op de kennisintensieve kant van de biobased economy ontwikkeld en een uitvoeringsprogramma opgesteld. <i>N.B. Link met actie 17 en acties van doelstelling 5</i>	Trekker: Holland Rijnland Partners: regiogemeenten, Kenniscentrum Plantenstoffen, Kennisalliantie, BSP foundation, Universiteit Leiden	Allianties Lange termijn visie en Uitvoeringsprogramma	Uitvoeringsprogramma korte termijn (2014): december 2013. Lange termijn visie en strategie op de biobased economy: gereed zomer 2014.	2

Voornemen	Actie	Beoogde rekker/partners	Beoogd resultaat	Planning	Categorie
	<p>7. Opzetten space cluster</p> <p>De Leidse regio sluit aan bij de inspanningen van Holland Rijnland om het Holland Space cluster op te zetten op de kennisas Noordwijk – Leiden – Den Haag – Delft. Hiertoe worden de space spelers bij elkaar gebracht en verenigd rondom projecten binnen de programmalijnen profilering, samenwerking en netwerkvorming en aansluiting onderwijs en arbeidsmarkt.</p> <p><i>N.B. Link met actie 17 en acties van doelstelling 5</i></p>	<p>Trekker: Holland Rijnland</p> <p>Partners: SpaceNed, Universiteit Leiden, KvK</p>	<p>Allianties</p> <p>Lange termijn visie</p> <p>Uitvoeringsprogramma</p>	<p>Kickoff 4 november 2013</p> <p>Uitvoering 2014-2015</p>	2
	<p>8. Verkenning zakelijke dienstverlening</p> <p>We onderzoeken in hoeverre de zakelijke dienstverlening in health & care en verzekeringen verder versterkt kan worden. Belangrijke vraag die beantwoord moet worden is waar het onderscheidend vermogen van de Leidse regio zit ten opzichte van de Zuidvleugel.</p>	<p>Trekker: Gemeente Leiden</p> <p>Partners: regiogemeenten</p>	Onderzoek	2015	3
	<p>9. Verkenning impuls creatieve economie & cultuursector</p> <p>We onderzoeken de economische kansen van betere samenwerking tussen de cultuursector, het bedrijfsleven en de faculteit geesteswetenschappen van de Universiteit Leiden.</p>	<p>Trekker: Universiteit Leiden</p> <p>Partners: Cultuurfonds 071, Leiden Global</p>	Onderzoek	<p>Onderzoeksopzet: 1^e kwartaal 2014</p> <p>Onderzoek gereed: 2^e kwartaal 2014</p>	2

2. Ondernemerschap & starters

2.1 Doelstelling

De Leidse regio maakte de afgelopen jaren al een voorzichtige transitie van woonregio naar werkregio; de balans tussen uitgaande en inkomende pendel verschuift. Dat is een trend waar we verder op in willen spelen: meer banen creëren in eigen regio. Daarvoor is allereerst ondernemerschap nodig. En dat is niet vanzelfsprekend in een kennisregio.

De tweede doelstelling van de Economische agenda is het bevorderen van ondernemerschap, het stimuleren van starters en de opschaling van initiatieven in de Leidse regio, zodat de afhankelijkheid van werkgelegenheid elders afneemt en de economische basis in de regio wordt verbreed.

2.2 Voornemens

Om deze doelstelling te bereiken werken de partners van de Economische agenda de komende jaren samen aan vier voornemens:

- 2.1 Stimuleren van en opleiden in ondernemerschap.
- 2.2 Faciliteren van starters en ondernemers die willen doorgroeien, door netwerkverbindingen op regionale schaal.
- 2.3 Zorgen voor voldoende, stimulerende en onderscheidende huisvesting voor starters en doorgroeiende bedrijven.
- 2.4 Heldere en goed toegankelijke informatie over regelgeving, experimenteeruimte en financiële mogelijkheden.

2.3 Acties bij doelstelling 2

Voornemen	Actie	Trekker/partners	Beoogd resultaat	Planning	Categorie
Doelstelling 2 - Ondernemerschap & starters					
2.1 - Stimuleren van en opleiden in ondernemerschap	<p>10. Inventarisatie onderwijsprogramma's voor ondernemerschap</p> <p>We brengen voor alle onderwijsinstellingen in kaart welke programma's zij aanbieden voor het stimuleren van ondernemerschap. Vooraf wordt inzichtelijk gemaakt welke competenties van belang zijn in het curriculum. Na afloop van de inventarisatie worden hiaten in beeld gebracht. De inventarisatie wordt uitgevoerd door de gemeenten (voor het primair onderwijs, voortgezet onderwijs), het ROC, de Hogeschool en de Universiteit. De gemeente Leiden voert de regie en bundelt het geheel.</p> <p><i>N.B Actie 10 is randvoorwaarde voor acties 11 en 12</i></p>	<p>Trekker: gemeente Leiden (inventarisatie)</p> <p>Partners: Koepel Leidse Regio, CJB Rijnland, Regiogemeenten, ROC's, Hogeschool Leiden, Universiteit Leiden, VNO NCW</p> <p><i>N.B. Uitvoering van acties die voortvloeien uit de inventarisatie gebeurt door de scholen zelf.</i></p>	Inzicht in de onderwijsprogramma's voor ondernemerschap	Afgerond eerste kwartaal 2014	1
	<p>11. Ondernemerschap in onderwijscurricula MBO, HBO, WO</p> <p>De ROC's, de Hogeschool en de Universiteit besteden expliciet aandacht aan de waarde van ondernemerschap in het onderwijs en nemen dit waar mogelijk per schooljaar 2015/2016 op als (gecombineerd) vak in het curriculum (bijvoorbeeld 'gezondheidszorg en ondernemerschap'). Hierbij gaat het zowel om het ontdekken en versterken van competenties, als om het ontwikkelen van een ondernemende houding.</p>	Trekkers: ROC's, Hogeschool Leiden, Universiteit Leiden	Ondernemerschap is als (gecombineerd) vak opgenomen in de curricula van MBO, HBO en WO instellingen in de regio	2015	3

Voornemen	Actie	Trekker/partners	Beoogd resultaat	Planning	Categorie
	<p>12. Ondernemersprogramma voor primair en voortgezet onderwijs</p> <p>De basis-, voortgezet en vervolgonderwijsinstellingen in de regio zorgen ervoor dat vanaf het schooljaar 2015/2016 elke scholier in het basis-, voortgezet of vervolgonderwijs een programma kan volgen op het gebied van ondernemerschap. Scholen die geen eigen programma aanbieden, maken hierover afspraken met andere scholen.</p>	<p>Trekkers: primair en voortgezet onderwijs</p> <p>Partners: Regiogemeenten ROC 's, Hogeschool Leiden</p>	<p>Elke scholier kan een programma volgen op het gebied van ondernemerschap</p>	<p>2015</p>	<p>3</p>
	<p>13. Informatiebrochure 'ondernemers als gastdocent'</p> <p>We promoten gastdocentschap en zorgen zo voor een positieve houding van ondernemers tegenover verzoeken vanuit het onderwijs om een bijdrage te leveren aan vakken op het gebied van ondernemerschap. We verwoorden helder de voordelen van samenwerking tussen onderwijs en ondernemers in een informatiebrochure voor ondernemers.</p>	<p>Trekkers: Onderwijsinstellingen</p> <p>Partners: bedrijfsleven</p>	<p>Informatiebrochure</p> <p>Positieve grondhouding ondernemers richting verzoeken onderwijs</p>		<p>4</p>
<p>2.2 - Faciliteren van starters en ondernemers die willen doorgroeien, door netwerkverbindingen op regionale schaal</p>	<p>14. Netwerken</p> <p>Ondernemen staat of valt bij het kunnen leggen en onderhouden van contacten. De thematafel bijeenkomsten uit het proces voor het opstellen van de Economische agenda worden omgezet naar een structureel laagdrempelig netwerk van overheid, onderwijs en ondernemers met als doel kennisuitwisseling en zorgen voor laagdrempelig contact. Het netwerk kent zowel een digitaal als een fysiek platform. Het initiatief voor de realisatie van het netwerk ligt bij de gemeente Leiden en wordt structureel ingebed in de centrale organisatie</p>	<p>Trekkers: VNO NCW, Gemeente Leiden</p> <p>Partners: Alle partners van de Economische agenda Leidse regio</p>	<p>Digitaal en fysiek platform voor samenwerking tussen de drie O's</p>	<p>Aanjagersol t/m begin 2014</p> <p>Daarna structureel</p>	<p>1</p>

Voornemen	Actie	Trekker/partners	Beoogd resultaat	Planning	Categorie
	<p>15. Overzicht startersbegeleiding Op de website van de Kamer van Koophandel wordt een centraal overzicht gecreëerd van alle lopende initiatieven voor begeleiding van starters.</p>	<p>Trekkers: Kamer van Koophandel (tot eind 2013), Stichting ondernemend Leiden Partners: CJB Rijnland, Universiteit van Leiden</p>	Overzicht op de website KvK	Eind 2013	2
	<p>16. Onderzoek financieel klimaat De doorgroei van bedrijven na een succesvolle start-up is vaak de meest kritische fase. We onderzoeken hoe we het financieel klimaat van de regio kunnen verbeteren (bijvoorbeeld: meer durfkapitaal, revolving fund).</p>	<p>Trekkers: Regiogemeenten onder leiding van gemeente Leiden</p>	Onderzoek	2015	3
<p>2.3 - Zorgen voor voldoende, stimulerende en onderscheidende huisvesting voor starters en doorgroeiende bedrijven</p>	<p>17. Haalbaarheidsstudie bedrijfshuisvesting Er wordt een haalbaarheidsstudie uitgevoerd naar de ontwikkeling van een bedrijfshuisvestingsconcept ter stimulering van één of meer van de clusters waar de regio op inzet (health & zorginnovatie / biobased economy / space / zakelijke dienstverlening creatieve economie), aansluitend bij concrete ideeën en initiatieven van ondernemers.</p> <p>Een gezamenlijk huisvestingsconcept kan als katalysator werken om nog meer bedrijvigheid te genereren. Het is belangrijk allereerst een haalbaarheidsonderzoek uit te voeren naar een gezamenlijk huisvestingsconcept voor beide sectoren. Vervolgens kunnen aan de hand van het daaruit voortvloeiende businessplan, geldschieters aangetrokken worden voor de financiering van de projecten.</p> <p><i>N.B. Link met acties 6 en 7</i></p>	<p>Trekker: onbekend Partners: Regiogemeenten Bedrijfsleven Rijnland</p>	Haalbaarheidsstudie	2015	3

Voornemen	Actie	Trekker/partners	Beoogd resultaat	Planning	Categorie
	<p>18. Opschaling Kantorenloods Het werkgebied van de Kantorenloods (functie) wordt uitgebreid naar de Leidse regio. De kantorenloods wordt gericht ingezet voor onderzoek naar kansrijke locaties van transformatie van leegstaande kantoorgebouwen naar werkplekken van starters in de Leidse regio.</p>	Trekkers: Regiogemeenten	Kantorenloods functie in hele regio operationeel	2015	3
<p>2.4 - Heldere en goed toegankelijke informatie over regelgeving, experimenteerruimte en financiële mogelijkheden</p>	<p>19. Onderzoek regioloeket De gevolgen van de veranderende rol van de KvK op gebied van dienstverlening aan ondernemers in de Leidse regio worden in beeld gebracht. Onderzocht wordt welke meerwaarde samenwerking tussen gemeenten en KvK heeft voor individuele ondernemers en clusterontwikkeling en hoe dat georganiseerd kan worden als aanvulling op het 'Digitale Ondernemersplein'.</p>	Trekkers: Regiogemeenten Partners: Koepel Leidse regio en CJB Rijnland	Onderzoek naar gevolgen veranderende rol KvK en kansen voor samenwerking gemeenten en KvK	2015	3

3. Onderwijs & arbeidsmarkt

3.1 Doelstelling

Om een sterke positie in de top van Europese kennisregio's te behouden, is de beschikbaarheid van voldoende goed gekwalificeerd personeel in de Leidse regio een belangrijke voorwaarde. Een arbeidsmarkt waar vraag en aanbod goed aansluiten maakt de regio aantrekkelijk voor werknemers en werkgevers, bevordert de economische ontwikkeling en vergroot de concurrentiekracht.

De gezamenlijke doelstelling van onderwijsinstellingen, ondernemers en overheden in de Leidse regio is het verkleinen en het zoveel mogelijk voorkomen van kwantitatieve en kwalitatieve verschillen tussen vraag en aanbod op de regionale arbeidsmarkt om zo de economische kracht van de Leidse regio te versterken.

3.2 Voornemens

Om doelstelling 3 te bereiken werken de partners van de Economische agenda de komende jaren samen aan vijf **voornemens**:

- 3.1 Informatie delen en samen monitoren.
- 3.2 Werken aan onderwijsaanbod dat kwantitatief en kwalitatief aansluit op de vraag van de arbeidsmarkt
- 3.3 Een leven lang leren en doorlopende leerlijnen.
- 3.4 Voldoende stages en leer-werkplekken.
- 3.5 Streven naar een inclusieve arbeidsmarkt.

3.3 Acties bij doelstelling 3¹

Voornemen	Actie	Trekker/partners	Beoogd resultaat	Planning	Categorie
Doelstelling 3 - Onderwijs & arbeidsmarkt					
Voornemen 3.1 – Informatie delen en samen monitoren	20. Periodiek overleg De drie O's organiseren met elkaar een periodiek (voorstel 2 x per jaar) overleg. Dit overleg dient om de actuele arbeidsmarktmonitor te bespreken, overige informatie uit te wisselen en hierover afspraken te maken. Tevens dient dit overleg om wensen of knelpunten aan de orde te stellen. <i>N.B. n.a.v. actie 20 wordt uitvoering gegeven aan acties 21 t/m 27.</i>	Trekker: Economie 071 Partners: alle partners Economische agenda	Netwerken, structuur brengen en in stand houden, strategische blik op arbeidsmarkt	vanaf 2014	2
	21. Arbeidsmarktmonitor De 3 O's ontwikkelen gezamenlijk een transparante, arbeidsmarktmonitor die periodiek betrouwbare, informatie levert over de huidige en toekomstige arbeidsmarktontwikkelingen in de Leidse regio. Alle betrokken partijen stellen hun gegevens hiervoor beschikbaar.	Trekker: RPA Partners: Holland Rijnland, LiS, UWV	Dynamische arbeidsmarktmonitor	2014	2 (Aanhaken op arbeidsmonitor Regionaal Platform Arbeidsmarkt Rijn Gouwe of eigen monitor opzetten)
Voornemen 3.2 – Werken aan onderwijsaanbod dat kwantitatief en kwalitatief aansluit op de vraag van de arbeidsmarkt	22. Instroom vergroten in tekortsectoren Scholieren, studenten en werkzoekenden stimuleren om de keuze te maken voor een opleiding of baan in één van de (toekomstige) tekortsectoren, door middel van gerichte voorlichting. Onderwijsinstellingen en ondernemers in de Leidse regio dragen gezamenlijk bij aan opleidingen voor de toekomstige tekortsectoren. Op basis van de uitkomsten van het periodiek overleg wordt besloten op welke manier invulling wordt gegeven aan deze actie en welke tekortsectoren het betreft. NB: Voor financiering gebruik maken van landelijke en Europese subsidies.	Trekker: BV Leiden Partners: Janssen Biologics, VNO NCW, onderwijs en ondernemers tekortsectoren, Ons Platform	Tekort verkleinen in tekortsectoren	2014	2 (subsidie Tech-niekpact, Holland Rijnland)

¹ Gemeente Voorschoten onderschrijft de voornemens uit deze paragraaf Onderwijs & Arbeidsmarkt inhoudelijk, maar heeft nog niet besloten of ze meedoet met de uitvoering van de acties van doelstelling 3 vanwege lopende discussies omtrent arbeidsmarktregio's.

Voornemen	Actie	Trekker/partners	Beoogd resultaat	Planning	Categorie
Voornemen 3.3 – Een leven lang leren en doorlopende leerlijnen	23. VMBO-MBO-HBO-Bedrijfsleven Het doorleren in de eigen 'beroepskolom' wordt gestimuleerd	Trekker: ROC, Janssen Biologics en ondernemers per sector Partners: onderwijsinstellingen, Ons Platform	Meer studenten die doorleren	2015	3
	24. Uitval MBO voorkomen Vroegtijdig schoolverlaten wordt voorkomen in de Entree-opleiding. Daartoe worden met partners passende maatregelen bedacht en uitgevoerd.	Trekkers: ROC's en Regionaal Meld- en Coördinatiepunt (RMC)	Minder uitval MBO	2014	2 (taak onderwijs)
Voornemen 3.4 – Voldoende stages en leerwerkplekken	25. Impuls BBL/Stages/leerwerkplekken Initiatieven en instrumenten over vraag en aanbod van stages op MBO en HBO niveau worden bij elkaar gebracht. Onderwijsinstellingen en ondernemers maken per sector en per onderwijsniveau het stage aanbod inzichtelijk. Er is extra aandacht voor BBL (beroepsbegeleidende leerwegen in het MBO). Meer bedrijven worden erkend als leerwerkbedrijf (geaccrediteerd). Op termijn wordt mogelijk een integraal platform opgezet voor stages en leerwerkplekken.	Trekkers: BV Leiden en Koepel Leidse regio Partners: VNO NCW, Hogeschool Leiden, ROC's Te betrekken: Samenwerking Beroepsonderwijs & Bedrijfsleven (SBB), Holland Space Cluster, onderwijs, zorg- en welzijninstellingen	Meer stages en leerwerkplekken	2014	2
Voornemen 3.5 – Streven naar een inclusieve arbeidsmarkt	26. Leidse regio Werk-top Gemeenten organiseren een 'Leidse regio Werk-top' voor de 3 O's om werkgevers en onderwijs (opnieuw) te betrekken bij 'de onderkant van de arbeidsmarkt in crisistijd' én ter voorbereiding op de invoering van de Participatiewet in 2015.	Trekkers: BV Leiden en gemeente Leiden Partners: VNO NCW, Koepel Leidse regio, Hogeschool Leiden en ROC Leiden	Commitment verkrijgen van werkgevers en onderwijsinstellingen en een actieplan	2014	1
	27. Stroomlijnen werkgeversdienstverlening We organiseren de werkgeversdienstverlening (voor verschillende regelingen) helder en in samenspraak met ondernemers en onderwijs. Zo worden werkgevers maximaal bediend in het aantrekken van mensen aan de onderkant van de arbeidsmarkt. Hierbij haken we aan bij het initiatief van DZB, die reeds accountmanagement en werkgeversservice heeft georganiseerd (sinds januari 2012) en bij landelijke initiatieven.	Trekker: werkbedrijf gemeente Leiden Partners: DZB Leiden, BV Leiden, LUMC, te betrekken: UWV en Holland Rijnland (project 3D, werkgroep werkgeversdienstverlening) en afstemmingsteam (UWV, sociale diensten en sociale werkvoorziening in Holland Rijnland.)	Maximale service naar werkgevers	2014	2

Bootverhuur

Leidse Loper

4. Vestigingsklimaat, ruimte & mobiliteit

4.1 Doelstelling

Het vestigingsklimaat is het economisch fundament van de regio, het substraat waarop sleutelsectoren, nieuwe clusters en de brede economie groeit. Het vestigingsklimaat is bepalend voor de concurrentiekracht van regio's en bestaat enerzijds uit menselijk kapitaal – een passende arbeidsmarkt en ondernemerschap - en anderzijds uit de 'hardware' van ruimte om te ondernemen, (inter)nationale bereikbaarheid en optimale ontsluiting van economisch belangrijke locaties. Daarnaast is er nog zoiets als de 'software', met zeer relevante maar lastig meetbare factoren, zoals de quality of life, de beleving van groen in en om de stad, gastvrijheid, imago, een stabiele politieke omgeving en een organiserend vermogen.

De vierde doelstelling van de Economische agenda is het aantrekkelijker maken van het vestigingsklimaat van de Leidse regio. Dat betekent: het zorgen voor voldoende en complementair aanbod van ruimte voor bedrijven & kantoren, verbeteringen in de bereikbaarheid die nodig zijn om de economie te laten floreren en het toevoegen van ruimtelijke kwaliteit en voorzieningen op de knopen van het stedelijk netwerk.

4.2 Voornemens

De doelstelling is met de partners uitgewerkt naar zes **voornemens**:

- 4.1 Zorgen voor voldoende en complementair aanbod van werklandschappen en andere werklocaties binnen de regio.
- 4.2 Verbeteren bereikbaarheid van economische hotspots in de regio.
- 4.3 Verkennen ontwikkelingsmogelijkheden van economische kanslocaties die ontstaan door verbeterde infrastructuur.
- 4.4 Optimaliseren digitale bereikbaarheid.
- 4.5 Harmoniseren regelregime binnen de agglomeratie en wegnemen obstakels voor ondernemers.
- 4.6 Verkennen van kansen om de kwaliteit van leven en de software van de regio nog beter aan te laten sluiten bij behoeften van ondernemers, investeerders en (kennis) werkers.

4.3 Acties bij doelstelling 4

Voornemen	Actie	Trekker/partners	Beoogd resultaat	Planning	Categorie
Doelstelling 4 – Vestigingsklimaat, ruimte & mobiliteit					
4.1 - Zorgen voor voldoende en complementair aanbod van werklandschappen binnen de regio	28. Regiovisie werklandschappen We stellen een regiovisie werklandschappen op met profielen voor verschillende typen bedrijventerreinen. Als onderdeel van deze visie wordt voor de verschillende terreinen in de regio een profielomschrijving gemaakt. In deze visie is tevens een structuurkaart opgenomen met de terreinen van de regio	Trekker: gemeente Leiden Partners: regiogemeenten, Koepel Leidse regio	Visie en structuurkaart	Najaar 2013	1
	29. Ontwikkeling en beheer bedrijventerreinen met ondernemers In overleg zal bekeken of het bedrijfsleven een adviesrol kan nemen bij de ontwikkeling en vulling van bedrijventerreinen en een praktische rol bij het beheer daarvan. We starten met pilots voor een aantal grotere werklandschappen.	Trekkers: Regiogemeenten Partners: Platform Belangenbehartiging Ondernemersverenigingen (PBO), Koepel Leidse regio.	Samenwerking in beheer werklocaties	2014	2
	30. Regiovisie detailhandel en kantoren De regiogemeenten zijn voornemens om een regionale detailhandels-(structuur)visie op te stellen, bij voorkeur op #071 niveau. Bezien wordt of regionale afstemming op de schaal van de Leidse regio voor kantoren toegevoegde waarde heeft. In dat geval zal ook daarvoor een gezamenlijke #071-visie worden opgesteld.	Trekkers: Gemeente Leiden en regiogemeenten Partners: Holland Rijnland, Provincie Zuid Holland	Agglo-visie op kantoren en detailhandel	2015	3
	31. Aanpassen ruimtelijk beleid De regiogemeenten passen bij actualisatie hun structuurvisie of bestemmingsplannen aan op de Beleidsvisie werklandschappen en eventuele andere beleidsvisies.	Trekkers: Regiogemeenten	Geharmoniseerd beleid	Vanaf 2014	2

Voornemen	Actie	Trekker/partners	Beoogd resultaat	Planning	Categorie
	<p>32. Wegwijzer bedrijfslocaties De regiogemeenten komen met een voorstel hoe ze bedrijven het beste kunnen ondersteunen bij hun zoektocht naar een vestigingslocatie in de regio. Speciale aandacht gaat uit naar de life sciences & health en andere sectoren waarmee de regio haar bereik wil verbreden.</p>	<p>Trekkers: Regiogemeenten Leiden Partners: Koepel Leidse regio, ROM, bedrijfsmakelaars</p>	<p>Operationeel systeem á la experiment vraag en aanbod (EVA) op niveau Leidse regio of 'Steenworp' dat voorziet in behoefte ondernemers</p>	<p>2015</p>	<p>3</p>
<p>4.2 - Verbeteren bereikbaarheid van economische hotspots in de regio</p>	<p>33. Leidse agglomeratie bereikbaar (LAB071) Opstellen en uitvoeren bereikbaarheidsagenda op regioschaal: LAB071.</p>	<p>Trekker: LAB 071</p>	<p>Betere interne bereikbaarheid agglomeratie</p>	<p>Plan: 2013 Uitvoering: vanaf 2014</p>	<p>2</p>
	<p>34. Beter bereikbare werklocaties Uitwerken in het kader van LAB071: in overleg met ondernemers proberen de regiogemeenten de bereikbaarheid op en in de directe omgeving van de belangrijkste werklocaties te optimaliseren (bv. via gezamenlijke parkeeroplossingen, parkeernormen, fietsen, looproutes, OV), zonder dat dit grote investeringen vergt. Er wordt gestart met voorbeeldprojecten voor het Bioscience Park, Businesspark A4, Dobbewijk, het W4-gebied en Roomburg.</p>	<p>Trekker: LAB 071 Partner: VNO NCW</p>	<p>Plannen van aanpak voor enkele terreinen worden uitgevoerd.</p>	<p>2014</p>	<p>2</p>

Voornemen	Actie	Trekker/partners	Beoogd resultaat	Planning	Categorie
	<p>35. HOV-kennislijn</p> <p>Uitwerken in het kader van LAB071: wij dragen bij aan de doorontwikkeling van de 'HOV-kennislijn', die de belangrijkste kennis- en onderwijslocaties in de agglomeratie frequent met elkaar en met Leiden CS gaat verbinden.</p>	<p>Trekker: LAB 071</p> <p>Partners: onderwijsinstellingen</p>	<p>Frequent en herkenbaar (branding!) HOV</p>	<p>2013-14</p>	<p>2</p>
	<p>36. (OV)-bereikbaarheid centrum Leiden vanuit de regio, stadassen en transferia</p> <p>Uitwerken in het kader van LAB071: om een zo groot mogelijke arbeidsmarkt te kunnen aanboren, is het belangrijk dat de (H)OV-bereikbaarheid van het centrum en de belangrijkste werklocaties vanuit de agglomeratie en het verdere Holland-Rijnland wordt verbeterd en de frequentie omhoog gaat. Voor culturele voorzieningen en de brede economie is het centrum van Leiden een toplocatie, maar de bereikbaarheid daarvan is een zorgpunt. Ontvlechting van de verschillende modaliteiten (bussen, auto's, fiets- en looproutes) zou één van de oplossingsrichtingen kunnen zijn, naast het voorzien in voldoende parkeervoorzieningen. Ook de ontwikkeling van stadsassen van de buitenring van de agglomeratie naar de binnenring van Leiden en verder richting binnenstad is relevant. Zeker in combinatie met enkele goedgekozen transferia. De haalbaarheid wordt onderzocht in het kader van LAB071.</p>	<p>Trekker: LAB 071</p> <p>Partner: Holland Rijnland</p>	<p>Succesvolle lobby voor prioriteiten kennisregio Agenda bereikbaarheid</p>	<p>2015</p>	<p>3</p>

Voornemen	Actie	Trekker/partners	Beoogd resultaat	Planning	Categorie
4.3 - Verkennen ontwikkelingsmogelijkheden van economische kanslocaties die ontstaan door verbeterde infrastructuur	37. Kaderstellende visie en business cases hotspots De betrokken gemeenten zullen de ontwikkelingsmogelijkheden van enkele kanslocaties onderzoeken en besluiten of één of meer gebieden in ontwikkeling worden genomen. Een kaderstellende visie wordt ontwikkeld voor de de A4-zone, het MEOB-terrein in Oegstgeest en Roomburg/Meerburg in Leiden en Zoeterwoude. Hierbij is het van belang dat niet alleen de verbeterde hoofdinfrastructuur, maar ook de interne ontsluiting met onder andere de rest van de stad en regio. Op basis van de resultaten worden business cases voor de hotspots samen met marktpartijen ontwikkeld.	Trekkers: Regiogemeenten Partners: Marktpartijen	Planverkenningen met businesscases voor 1 of meer pilots	2015	3
	38. Doorontwikkelen economische hotspots De belangrijkste zones voor de kenniseconomie van de Leidse regio worden verder doorontwikkeld. Te weten: het CS-gebied en de omgeving van het Bioscience Park.	Trekker: Gemeente Leiden Partners: BSP Foundation, Universiteit Leiden, gemeente Oegstgeest, Koepel Leidse regio	Ruimte voor life sciences, health en andere stuwende werkgelegenheid	Lopende trajecten	2
4.4 - Optimaliseren digitale bereikbaarheid	39. Inventarisatie optimaliseren digitale bereikbaarheid Als onderdeel van de beleidsvisie Werklandschappen wordt een inventarisatie gemaakt van de mogelijkheden om de digitale bereikbaarheid van de werklocaties te optimaliseren.	Trekker: onbekend	Behoeften ondernemers en witte vlekken in kaart		4
	40. Hotspots vrije WiFi binnensteden en BSP We streven naar vrij toegankelijke Wi-Fi in de binnensteden en centra voor 2016.	Trekker: Gemeente Leiden Partners: Regiogemeenten, Stichting Wireless / coöperatieve aanleg en beheer	Koploper regio op vlak gastvrije WiFi	2014-15	1

Voornemen	Actie	Trekker/partners	Beoogd resultaat	Planning	Categorie
	41. Hotspots vrije WiFi Ontmoetingsplekken regio We streven naar vrij toegankelijke WiFi op alle ontmoetingsplekken van de regio	Trekker: gemeente Leiden Partners: regiogemeenten, Stichting Wireless / coöperatieve aanleg en beheer	Koploper regio op vlak gastvrije WiFi	2015	3
	42. Digitale topvoorzieningen werklocaties We streven naar optimale vaste internetverbindingen (glasvezel en back-up faciliteiten) voor de werklocaties in de regiogemeenten in 2015 en dat de meeste woonwijken goed digitaal bereikbaar zijn in 2017.	Trekker: onbekend	Koploper regio qua digitale bereikbaar- heid		4
4.5 – Harmoniseren regelregime binnen de agglomeratie en wegnemen obstakels voor ondernemers	43. Enquête belemmeringen regelgeving Regeldruk, onduidelijkheid in regelgeving en verschillen tussen gemeenten in regelgeving worden door ondernemers vaak als probleem genoemd. We gaan via een enquête of survey proberen scherp te krijgen waar precies de knelpunten zitten. Hierbij worden ook de bevindingen van het Regionaal Meldpunt Regeldruk van de Kamer van Koophandel betrokken. Naar bevinding van zaken gaan we werken aan verdere optimalisatie.	Trekkers: Regiogemeenten, Uitkristallisering van dit actiepunt n.a.v. rol KvK	Overzicht van knel- punten + mogelijke interventies	2015	3
	44. Experiment regelvrije ontwikkeling nieuwe werklocaties We stimuleren gericht het experiment bij ontwikkelen van (tijdelijke) nieuwe werklocaties of bedrijfsverzamelgebouwen door het wegnemen van obstakels in regelgeving en financiering en door partijen bij elkaar te brengen. Indien nodig worden ook andere regiogemeenten hierbij betrokken.	Trekkers: Regiogemeenten Partners: provincie Zuid Holland, marktpartijen	Twee pilots met lessen over do's en dont's bij ontwik- keling van tijdelijke functies		4

Voornemen	Actie	Trekker/partners	Beoogd resultaat	Planning	Categorie
<p>4.6 - Verkennen van kansen om de kwaliteit van leven en de software van de regio nog beter aan te laten sluiten bij behoeften van ondernemers, investeerders en (kennis)werkers.</p>	<p>45. Survey software vestigingsklimaat Leidse regio Om de zachte factoren van het vestigingsklimaat te kunnen verbeteren, is het van belang inzicht te hebben in de behoeften van verschillende doelgroepen (kenniswerkers, investeerders, internationale bedrijven). We doen een survey naar de waardering die in de regio gevestigde bedrijven en kenniswerkers hebben voor de zachte factoren van het regionale vestigingsklimaat. Wat zien ze als sterke punten en waar liggen hun behoeften? We onderzoeken de waardering en behoeften van verschillende doelgroep segmenten en doen op basis hiervan aanbevelingen voor verbetering van het zachte vestigingsklimaat.</p>	<p>Trekkers: Regiogemeenten</p>	<p>Aanbevelingen voor verbetering zacht vestigingsklimaat</p>	<p>2015</p>	<p>3</p>

5. Regiomarketing & acquisitie

5.1 Doelstelling

De Leidse regio heeft een groot aantal kwaliteiten om trots op te zijn: de ligging, uitstekende ontsluiting, het welvaartsniveau, het gevarieerde woonaanbod, het internationale culturele leven enzovoorts. Lang niet alle potentiële bedrijven, bewoners en bezoekers zijn echter bekend met deze kwaliteiten van de Leidse regio.

De vijfde en laatste doelstelling van de Economische agenda is de Leidse regio te vermarkten richting talent en bedrijven. Het gaat zowel om het behouden van talent en bedrijven als het aantrekken van nieuw talent en bedrijven. Dit doen we door de Leidse regio gezamenlijk, uniek en onderscheidend te profileren richting deze doelgroepen.

5.2 Voornemens

Om de vijfde doelstelling te bereiken werken de partners van de Economische agenda de komende jaren samen aan vier **voornemens**:

- 5.1 We gaan een eenduidig en breed profiel voor de Leidse regio formuleren en communiceren richting de doelgroepen: Leiden is een talentenregio.
- 5.2 Gemeenten en onderwijsinstellingen spannen zich er voor in om studenten over de gehele onderwijskolom van MBO, HBO en WO aan te trekken en te behouden voor de arbeidsmarkt.
- 5.3 Behouden en aantrekken van bedrijven via een gezamenlijke marketing- en acquisitiestrategie gericht op de sterke sectoren van de regio.
- 5.4 Aantrekken van meer (inter)nationale congressen naar de regio die passen bij het gewenste profiel van kennis- en talentenregio.

5.3 Acties bij doelstelling 5

Voornemen	Actie	Trekker/partners	Beoogd resultaat	Planning	Categorie
Doelstelling 5 - Regiomarketing & acquisitie					
5.1 - Een eenduidig en breed profiel voor de Leidse regio formuleren en communiceren richting de doelgroepen: Leiden is een talentenregio	46. Digitale regiomarketing toolbox We werken samen aan het opstellen van een eenduidig en onderscheidend profiel met Unique Selling Points van de Leidse regio. Deze vormen de basis voor een op te stellen digitale regiomarketing toolbox. Deze toolbox is een flexibele en uitgebreidere variant van het bidbook van WFIA en bestaat uit teksten (Nederlands, Engels en mogelijk andere talen), beelden en andere modules die de sterktes van de regio uitdragen. De partners communiceren over de regio op basis van het gezamenlijk geformuleerde profiel en merknaam en gebruiken onderdelen uit de toolbox in hun communicatie-uitingen naar de doelgroepen. De regiomarketing toolbox wordt regelmatig vernieuwd en uitgebreid met nieuwe feiten en foto's.	Trekker: Leiden Marketing Partners: Dorpslab Oegstgeest, UvL, Regionale Ontwikkelingsmaatschappij (ROM)/WFIA, Cultuurfonds Leiden, regiogemeenten, Hogeschool Leiden, ROC's, Platform voor Ondernemers Oegstgeest, BSP, Corpus	Digitale regiomarketing toolbox met teksten, beelden en modules over de onderscheidende en unieke kracht van de regio	2013-2014	2
	47. Regionale merknaam en beeldmerk Leiden Marketing bedenkt een pakkende merknaam en beeldmerk voor de regio en zorgt ervoor dat deze door de andere partijen ook gedragen wordt.	Trekker: Leiden Marketing Partner: WFIA/ROM	Regionale merknaam en beeldmerk waar draagvlak voor is bij de triple helix	Najaar 2013	2

Voornemen	Actie	Trekker/partners	Beoogd resultaat	Planning	Categorie
	<p>48. Lobby provincie, Rijk en EU De contacten met de rijks- en provinciale overheden worden geïntensiveerd om de beeldvorming over de Leidse regio te verbeteren. Daarnaast wordt de (bestuurlijke) lobby in Den Haag en EU verbeterd. Gemeente Leiden is trekker van deze actie en alle andere partijen nemen de Leidse regio mee in hun contacten en lobbywerk.</p>	<p>Trekker: Gemeente Leiden Partners: ondernemers en onderwijsinstellingen, Holland Rijnland</p>	<p>Warme contacten met provincies, rijk en EU</p>	<p>Continu</p>	<p>2</p>
<p>5.2 - Behouden en aantrekken van studenten over de gehele onderwijskolom</p>	<p>49. Aanbod productiemedewerkers Het ROC Leiden, Mondriaan en LIS en het Bio Science park bedenken samen een strategie om ervoor te zorgen dat het aanbod van productiemedewerkers (MBO niveau) accuraat blijft. <i>N.B. Link met doelstelling 3 en koppeling met programma Leiden Kennisstad (ambacht)</i></p>	<p>Trekker: ondernemersvereniging BSP Partners: ROC's, LIS, BSP</p>	<p>Aansluiting aanbod & vraag tussen BSP bedrijven en opleidingen</p>	<p>2014</p>	<p>2</p>
	<p>50. Talentpool Leidse regio De Universiteit Leiden en de Hogeschool Leiden richten een Talentenpool Leidse regio op. Dit is een pool van mensen die inzetbaar zijn op R&D functies op HBO en WO niveau. Partijen geven hier publiciteit aan, ten behoeve van de beeldvorming richting R&D bedrijven van Leidse regio als talentenregio en ondersteuning van R&D bedrijven in de regio. In een Plan van Aanpak (PvA) wordt uitgewerkt wat precies verstaan wordt onder de Talentpool.</p>	<p>Trekker: Universiteit Leiden Partners: Hogeschool Leiden, Holland Rijnland</p>	<p>PvA Talentpool</p>	<p>Najaar 2013; 1e opzet in PvA</p>	<p>1</p>

Voornemen	Actie	Trekker/partners	Beoogd resultaat	Planning	Categorie
	<p>51. Regiomarketing voor studenten Universiteit Leiden, Hogeschool Leiden en de ROC's Leiden, Mondriaan en de LIS communiceren de sterke punten van de regio (cultuur, evenementen, studentenhuisvesting, et cetera) in hun marketing richting studenten. Elementen uit de regiomarketing toolbox worden ingezet tijdens open dagen voor scholieren en studenten. <i>N.B. Link met actie 46</i></p>	<p>Trekker: Hogeschool Leiden Partner: Leiden Marketing (kennistafel)</p>	<p>De sterke punten van de regio zijn bekend bij (toekomstige) studenten, zodat dit leidt tot huisvesting en arbeidspotentieel voor Leidse regio.</p>	<p>Vanaf najaar 2013</p>	<p>2</p>
<p>5.3 - Behouden en aantrekken van bedrijven via een gezamenlijke marketing- en acquisitiestrategie gericht op de sterke sectoren van de regio</p>	<p>52. Bedrijven acquisitie WFIA/ROM heeft de kerntaak om buitenlandse bedrijven naar West Nederland te trekken. In de acquisitie inspanningen richting nieuwe bedrijven neemt WFIA/ROM de kwaliteiten van de Leidse regio nadrukkelijk mee en maakt hierbij gebruik van de toolbox. WFIA/ROM kan alle deelnemers (3 O's) benaderen voor informatie of kennismaking om prospects warm te maken voor de Leidse regio.</p>	<p>Trekker: WFIA/ROM Partner: triple helix</p>	<p>Toolbox wordt gebruikt bij acquisitie van bedrijven</p>	<p>Continu</p>	<p>2</p>
	<p>53. Bedrijven acquisitie BSP Leiden Bio Science Park en WFIA zullen de komende drie jaar nieuwe en extra inspanningen doen op het gebied van acquisitie van bedrijven uit binnen en buitenland. BSP richt zich op Nederland, Europa, Verenigde Staten, Japan en Taiwan (project in het kader van Leiden Kennisstad).</p>	<p>Trekkers: Leiden Bio Science Park en WFIA/ROM</p>	<p>Bedrijven die zich op BSP vestigen</p>	<p>Continu</p>	<p>2</p>

Voornemen	Actie	Trekker/partners	Beoogd resultaat	Planning	Categorie
5.4 - Aantrekken van meer (inter)nationale congressen naar de regio die passen bij het gewenste profiel van kennis- en talentenregio	54. Strategie internationale congressen De Universiteit Leiden en Leiden Marketing bedenken samen een strategie om meer (inter)nationale congressen naar de Leidse regio te halen. Het regionale MKB wordt door Leiden Marketing gekoppeld aan de congresmarkt (welke bedrijven kunnen profiteren van de congresmarkt?) en legt een verbinding tussen deze bedrijven en congresmarketeers.	Trekker: Leiden Marketing Partners: hotels en congreslocaties, o.a. Corpus, LUMC, Universiteit Leiden	Strategie congressen Matches tussen MKB en congresmarketeers	Start najaar 2013	1
	55. Continuering Expat Centre Leiden Het huidige Expat Centre Leiden (loket internationale kenniswerkers) is van belang en moet geborgd worden voor de lange termijn. Er wordt een plan van aanpak voor de borging van het Expat Center opgesteld.	Trekker: Leiden Marketing	Plan van aanpak voor continuering Expat Centre Leiden	2015	3
	56. Acquisitiestrategie zakelijke dienstverlening Er wordt door de vijf regiogemeenten in samenwerking met de WFIA een gerichte acquisitiestrategie ontwikkeld voor de vestiging van hoofdkantoren en andere zakelijke dienstverlening in de Leidse regio.	Trekker: WFIA/ROM Partners: regiogemeenten	Acquisitiestrategie	2015	3

6. Organisatie

	Actie	Trekker/partners	Beoogd resultaat	Planning	Categorie
Organisatie					
Sturing op de uitvoering	<p>57. Stuurgroep Economische agenda De stuurgroep Economische agenda speelt een coördinerende rol in de uitvoering, als platform voor economische samenwerking op de schaal van de Leidse kennisregio. Bekeken wordt of verdere doorgroei naar een tripartite 'development board' – eventueel ondersteund door een gezamenlijke werkorganisatie – een logisch vervolg is. Dit is mede afhankelijk van de ambities op regioschaal en de mate waarin het lukt ons 'uitvoeringsprogramma' concreet te maken.</p> <p>De stuurgroep bewaakt de grote lijnen: visie, voornemens en de verbinding tussen de thema's.</p>	Tripartiete stuurgroep	Stuurgroep Economische agenda operationeel	Continu	1
	<p>58. Capaciteit in de eigen organisatie vrij maken Stuurgroep leden spannen zich er voor in om de capaciteit vanuit de eigen organisatie vrij te maken die nodig is om regionale initiatieven op weg te helpen én om de resultaten te verankeren.</p>	Stuurgroep leden	Capaciteit voor uitvoering	Continu	1

	Actie	Trekker/partners	Beoogd resultaat	Planning	Categorie
Uitvoeringsorganisatie	<p>59. Kwartiermaken uitvoeringsorganisatie: programmamanager Economische agenda en tripartiete coördinatiegroep</p> <p>Gedurende de looptijd van het uitvoeringsprogramma – 2013 tot 2015 – geeft de gemeente Leiden de nodige ambtelijke ondersteuning aan de stuurgroep. Deze secretaris c.q. programmamanager helpt de uitvoering van de regionale agenda aan te jagen. De partners zijn steeds 'eigenaar' van één of meer acties; de programmamanager is de spelverdeler en opereert met gezicht en gewicht namens de tripartite samenwerking. Rondom de programmamanager wordt een tripartite coördinatiegroep geformeerd met vertegenwoordigers van de gemeenten, ondernemers en kennisinstellingen. Zij helpen mee de verschillende gezamenlijke acties te beleggen 'in de lijn' en te verknopen met uitvoering in eigen huis of door de eigen achterban. Ook staan zij voor het belang van het eigen domein: de publieke zaak, het ondernemersklimaat of het belang van goed onderwijs.</p>	<p>Trekker: gemeente Leiden Partner: tripartiete coördinatiegroep</p>	Aanjagen van de uitvoering	Continu	1
Programmering en monitoring	<p>60. Jaarprogramma en jaarverslag</p> <p>Dit uitvoeringsprogramma zal jaarlijks worden geactualiseerd in de vorm van een jaarprogramma, waarbij dan tevens wordt gerapporteerd over de voortgang.</p>	<p>Trekker: Programmamanager Partner: Tripartiete coördinatiegroep</p>	Actueel uitvoeringsprogramma	Jaarlijks, laatste kwartaal van het jaar	1

	Actie	Trekker/partners	Beoogd resultaat	Planning	Categorie
	<p>61. Economische monitor en nulmeting Een economische monitor voor de Leidse kennisregio zal worden ontwikkeld met indicatoren die representatief zijn voor de doelstellingen van de agenda. We maken zoveel mogelijk gebruik van bestaande data van de afdelingen statistiek van de gemeenten en kengetallen die door de ondernemersorganisaties en onderwijsveld worden bijgehouden.</p>	<p>Trekker: Programmamanager Partner: tripartiete coördinatiegroep</p>	Monitoring	<p>Nulmeting najaar 2013 Monitoring jaarlijks, laatste kwartaal van het jaar</p>	1
Financiering	<p>62. Aanjaagbudget De gemeente Leiden stelt capaciteit beschikbaar voor het programmabeheer. Bekeken wordt of het mogelijk is voor 2014-2015 een bescheiden budget beschikbaar te stellen om de uitvoering van het programma aan te jagen via onderzoek, ontmoetingen, promotie, lobby enzovoorts.</p>	<p>Gemeente Leiden (programmabeheer)</p>	Aanjaagbudget	Continu	1

14 oktober 2013 datum

Jasmijn Bongers, Lisanne Korteling, Bas van Meggelen, Piet Minderhoud (Leiden), schrijfteam
 Laurens Elzinga (Voorschoten), Gerbrand Kuipers (Leiderdorp),
 Ton Orleans (Zoeterwoude), Laura Platte (Oegstgeest)

Pieter van Ree en Maïke de Lange (RHDHV) procesbegeleiding

Gert Jan Hospers (Universiteit van Twente), Peter Louter (Bureau Louter) en met medewerking van
 Pieter Tordoir (Universiteit van Amsterdam)

